

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXXV. Salmanticam profectus vexatur & carcere clauditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

pude (inquit Luzenam alloquens) clarum virum, mendicium agere, idque in huius nequissimi gratiam, & flagitiosi hypocrita, velim viuis ardere nisi sit hic planè rogo dignus. Respuere quidem omnium aures qui aderant sceleratam criminationem, oppidiq; totius indignatione damnata est; sed quod magis horrendum à Deo signata, & in miseri rationes relata sponfio. Paucis enim post horis Complutum peruenit de Philippo secundo feliciter in lucem edito, sequuntur mox gratulationum, & lætitiæ apparatus, priuati, & publici. Lopijs vt erat nobilis ex edito sui palatij cum seruo, & ephobo pro virili sua in explodendis bombardis totus erat; cum scintilla iræ flatu diuinæ perlata in aceruum nitrati pulueris rapta, ex eo ingenti flamma Lopijs inuoluit penitusque incendit, is rabiosè vociferans præcipitavit in aquam descendere, quam mox vt attigit, animam efflauit. Sic pœnam sequacem paucis horis anteuertit crimen, viditque Ignatius illud Augustini *Magnum spectaculum, Deum pro se armatum.* In quo duplex elucet Dei consilium, & tuentis serui sui honorem aduersus Lopij atrox conuitium, & assèrentis eius famam à dura Vicarij afflictatione, qui tanquam reum damnarat silentio, quem ex doctrina, & moribus pronuntiauerat absolutum.

Sic iussus de Deo tacere Ignatius, & quod consequens erat nouos illi XXXV. cliententes tum quætere veritus, tum excolere quæsitos, nihil vidit fore con- *Salmanticam profectum uenatur & carcere clauditur.* sulitus quam si proficisceretur Salmanticam, quod suadebat Alfonso Fonseca, Toletanus Archiepiscopus vt studiis finem dum illic imponit, obstante nemine feruori suo indulgeret. At ne illic quidem passus est Deus hære diutiùs, quin vrgerè potius videbatur, eius ex Hispania egressum, vt illo studendi proposito quod tenaci semper animo seruauit, Pariseos denique traheretur, vbi illi Xauerios & Fabros, & Rodericios parabat, aliòsque cœtus quem meditabatur primarios lapides. Nec verò aliò spectasse res docuit paucos illos menses Complutensis moræ, etsi tunc secus videretur; eam enim illic opinionem sui, & desiderium fecit, vt propterea illum in Galliam, atque Italiam, ad Societatem eiusdem vitæ conuenerit Salmero. Bobadilla, Olaius, Natalis, Equia, Ledesma, Miona, & alij sanctitate, & literis insignes, de quibus erit dicendi locus. Siue autem illum Complutenses actus à tergo premerent, seu conditio temporum, sancta quoque suspecta faceret, si vel minimum olerent nouitatis, vix dies Salmanticæ quindecim labori solito incuberat, pari semper conuersionum fructu, cum defertur ad Dominicanos, ij pro sua in fide vigilantia, scire liquidò volunt cuius doctrinæ, ac vitæ sit, & facillè obtinent, ex illo enim S. Stephani cœnobio vnum sibi eorum à confessionibus habebat. Is Dominico quodam Ignatium inuitat ad prandium monèturque adesset bene comparatus ad interrogata quibus illum quidam ex fratribus tentare decreuerant. Venit Ignatius, prandiòque expleto in sacellum deducitur, vbi Vicarius opera illius in pertrahendis ad salutem quamplurimis vrbanius collaudata dicendique ad populum ardore, quæsiuit ex eo quantum literis dedisset temporis,

poris, quid inde scientiæ hauisset; ille se nec diu in studiis versatum, nec profiteri admodum quicquam scire; nec diu subiecit Vicarius, studiis ex-cultus, nec quicquam sciens? concionari tamen, expers Theologicæ do-ctrinæ? concionari, absit voluerim, respondit Ignatius, sed familiaribus alloquii de Deo, vnam morum emendationem, & sanctimoniam suade-re, rogatus de Deo quam illa essent de quibus ageret? de virtutibus ait, & vitiiis. Sunt ista, subdit Vicarius, Theologiæ reconditioris. Hanc tu studendo non es assecutus, nam hoc tu te ipse modo professus es, ergo infusam, tibi diuinitus oportet. Scire ex te velim num ita sit? visum Igna-tio non satis consequens quod opponebatur; & ille subtilem virtutum, vi-tiorumque anatomen interpretabatur Theologis vsitatissimam, Ignatius vsus & opera, quæ vel saluti officerent, vel prodesse. Responso itaque supersedit, ex quo Vicarius, tanquam deprehensum; & audes, inquit, tam ambiguus temporibus, & sementi errorum obnoxius, publicè de iis verba facere quæ nescis? & durius accipis, quod quæ doces iuberis ei exponere, qui possit in iis si quid à te erretur iudicare? Ut quid ea premeres si sana? si secus ut quid ea docere? ad hæc quid sibi vult socij vestitus hic inso-lens? Erat is Calistus qui paulò ante Compluto aduenerat, & peregrino-rum baculum, galerum grandem, & sagum gestabat breuiorem, corpo-risque procero maximè ineprum, pro se ille satisfaciens, quod superfuerat vestium, ait se mendico egentiori se dedisse: cui velut expedito mendacio arridens Vicarius, quando, inquit, Ignatius sua tantopere cælaret, scire se qua via, ex eo illa exprimeret; his in cellam conclusum cœnobij, triduana illic ad ianuam custodia tenuit, dum causa legitime tractatur. Per id temporis multi ex religiosis ad eum adire, quidam inspecturi, alij au-dituri, ipse cum vtrisque, de rebus diuinis vt solenne habebat tranquillo animo agere, eoque sublimius, quo erat eorum capacior, & intelligen-tior auditor; quare factum ex eo vt conuentus diuideretur in varia, aliis sanctum vocantibus; vt cui tanta cœlestium cognitio, nisi ex eorum alti-ssima contemplatione, non potuisset obtingere; nec adimendam ei lo-quendi libertatem, in quo Deus sine dubio loqueretur aliis è contrario, qualiscumque is esset, docendi munus absque periculo, illiterato com-mitti non posse, examinari saltem oportere, quid sciret, ac traderet; & num quid fallacis erroris tegeter exterior sanctitas in lucem extrahi. Elapso triduo adest scriba eductumque Ignatium cum Calisto, secreto carcere in-cludit puniendos potius quam illic asseruandos, adeo erat deformis, & horridus, omnique ex parte incommodus, & quasi leuius hoc foret, vtrius-que pes alter, carenæ inditur, quæ palmos tantum duodecim sic illos dis-iungeret, vt mouere se alter non posset ulterius, nisi secum alterum trahe-ret. Scripta præter hæc viri sancti asserica (nam alia non erant) inuaduntur, versusque illorum quilibet vocatur ad calculos: vinctus illa in cauea erat ram alacer, liberque Ignatius, vt noctem primam canendis quos suppedi-tabat memoria Psalmis, hymnisque cum socio iucundè absumeret, visitur

ab amicis postridiè, qui ne humum quidem nisi cœnosam pro lecto & sedili dum vident, nulla ipsius dehortatione vetari potuerunt, quin mitius aliquid ei prospicerent, etsi hoc minus ab iis amari se diceret, quò plus sibi de suis deliciis decerperent, nam si probè nossent quàm beatum sit pati, futurum vt se dignum inuidia non miseratione iudicarent. Diebus inde iam quatuor, iudicio sistitur quatuor Examinatorum, erant hi Isidorus, Parauigna, & Frias Doctores; quartus, Frias item nomine, baccalaureus idèmq; Vicarius, horum quisque certatim quæstionibus variis, eum laceßere de sanctissima Triade, corporato Verbo, Eucharistiæ Sacramento, etiam de iure canonino; quibus Ignatius, præfatus se doctum non esse, ea tamen doctrinæ soliditate satisfacit, verbisque ad explicandum tam propriis, vt mirari satis ad responsa non possent. Post hæc audire dicentem voluerunt, in primum Decalogi præceptum, vt erat solitus ad populum dicere, quod fuit ignem quo interius flagrabat ventilare, ad proferendam ex eo flammam, nam de amando Deo, præferendóque rebus vniuersis, loqui nisi ardentè non poterat, totúsque perinde incendebatur, vt si Dei amandi potius, in seipso typum exprimeret, quàm exponeret documenta. Interrogatus ad vltimum, vnde suis quibusdam scriptis, venialem inter, ac lethalem culpam discrimen accerferet, quod vel doctissimi, difficilè admodum auderent. Si rectè, inquit, assignatum censetis, nihil potest in contrarium obijci; sin minus, vos ipsi pro vestra sapientia emendate. Hæc dum pertractantur, viri sancti candor & innocentia subito casu mirificè claruit. Socij eius duo tenebantur communi reorum carcere, vltro enim illos iudici indicarat, vt expiscaretur ex iis quicquid vellet: contigit autem nocte quadam, vincetos omnes effracto carcere fugere, demptis Ignatij duobus sociis, ne limen quidem prætergressis; quòd nec ipsi sibi, nec Ignatio timerent, & essent ab eo edocti perpeßiones Christi causa, esse in maximis Dei beneficiis collocandas. Sic opinionem de Magistri innocentia conceptam, auxit discipulorum virtus, & ij quidem iam non vinculis tenendi, quia tamen donec absolueretur causa, asseruandi, in domum vicinam translati sunt; sua vt ante in catena relictus Ignatius, maiore in dies cõkursu, primariorum quoque adibatur; adibant enim loquentem auditori spectaturi que, beato similiorem quàm vinceto. Adfuit Franciscus de Mendoza, Burgensis deinceps Episcopus, postea Cardinalis; & Vicarius Frias, inter quatuor Examinatores acerimus. Hic Ignatium tuens, tam indignè catenæ affixum, miserentis voces tenere non potuit, ad quem Ignatius, ore vt cum in Deum assurgeret, incenso, tibi etiam idem retulero quod paulò ante matronæ nobili, quæ meam hanc, vt ego sentio felicitatem summam, velut summam lamentabatur miseriam: si Deum ex præcordiis amares, scires tantum inesse, in patiendo pro Deo gaudiorum, vt quicquid est in mundo voluptatum nullam habeat cum iis comparationem; de me quidem (quantuluscúmque sum) affirmo, nullas Salmanticæ tot esse catenas, & compe-

des, quin eius amore expectant multo plures, pro quo hanc vnam gero quam putas etiam grauiorem.

*Parisiensem
adit vniuersi-
tatem, vnde
quotannis in
Belgium ad
elemosynas
excurrit.*

Dies aderat vigesimus tertius ex quo Ignatium catena, & carcer mace-
rabant, accitur ab Iudicibus, tandem cum sociis, restituitur in pristinam li-
beratam agendi docendique, dumtaxat quamdiu non esset Theologus ab-
stineret à culpis lethalibus, & venialibus discernendis, haud quidem in pœ-
nam vllius erroris. Verum quod ea res ita sit lubrica, vt etiam docti de ea
timide decernant. Putarunt Iudices, & in iis Frias ciuilitatis officio se perfun-
ctos quo dignum censebant Ignatium, & persecuti sunt singulari beneuo-
lentiā recedentem; sed hinc longè diuersa confecit Ignatius, vt qui prof-
pectu longiore animaduerneret hac, quam vocabant, libertate, sibi silen-
tium imponi, ab se enim peccatum impugnari, vt impugnabatur vicissim à
peccato, tot accusationum & hostium authore, iam si perpetrata in Deum
scelera damnaret, pronum fore, ansam captantibus, dicere definitam ab eo
peccati grauitatem, & infracta iudicum præscripta. Quare tribus à carcere
lapsis hebdomadis, per amicorum retinentium officia, & preces, modestè
reiectas Parisios contendit, eoque mense Februario anni 1528. peruenit.
Illic aliquot Hispanorum contubernio, adiungit sese, conducto ex eleemo-
synis inter eos loco, quas Barcinone acceperat, ne iis corrogandis studia
turbarentur, quæ nimium expertus senserat esse ordinatius regenda, & ab
humanitate retexenda. Verum consumpto perfidia socij, aureorum vigin-
tiquinque deposito, compulsus est tectum in S. Iacobi, Hospitali domo,
panem verò quærere ostiatim: distabat plurimum ea domus à montis acuti
collegio in quo humaniores discebat literas; & clausæ ante noctem fores
nisi clara iam die non patebant; vnde truncas solum, & mutilas præle-
ctiones referre cogebatur; nec vlla valuit amicorum diligentia obtinere vt
professorum cuiquam inseruiret, hero pariter, & Magistro cui vice Christi,
sodalibus tanquam Apostolis operam nauaret. Necessitate igitur consiliaria
& religioso amico suggerente, per vacationes autumnales in Belgium ex-
currens, à mercatoribus Hispanis corrogabat, quod in sumptus anni se-
quentis sufficeret; & protendebatur excursio, interdum in Angliam, quæ Ca-
tholica tunc erat Sed displicuit ea res Ioanni Maderæ qui erat Ignatij po-
pularis, & Lololæis dedecori credidit, quasi opibus essent adeo accisis,
vt non possent; vel tam fordidè parci, vt nollent consanguineo adesse.
Quare aliquando Ignatio religionem iniicere vehementer sategit manifestæ
in suos iniuriæ, quorum ita famam deterreret, cuius ipse Dominus non
esset: atque in hoc Ioannes hærebat tam pertinax vt ab eo errore nullis
potuerit Ignatij rationibus abduci. Quæstionem ergo præcipuis aliquot
Sorbonæ doctoribus examinandam scripto dedit, possetne vir nobilis, ab-
dicato ob Christi amorem sæculo, absque suorum, dedecore passim ele-
mosynas quærere? quorum vnum, & consentiens responsum nullam scili-
cet in eo suspicionem culpæ esse, Ioanni exhibuit, haud quidem tam sui
defensor quam voluntariæ paupertatis quæ nobilitata Christi amore, &
exemplo,